

Statens haverikommission
Swedish Accident Investigation Board

ISSN 1400-5719

Rapport RL 2008:11

Olycka med helikoptern SE- JNH på Säve Flygplats O län, den 4 december 2007

Dnr L-30/07

SHK undersöker olyckor och tillbud från säkerhetssynpunkt. Syftet med undersökningarna är att liknande händelser ska undvikas i framtiden. SHK:s undersökningar syftar däremot inte till att fördela skuld eller ansvar.

Det står var och en fritt att, med angivande av källan, för publicering eller annat ändamål använda allt material i denna rapport.

Rapporten finns även på vår webbplats: www.havkom.se

Statens haverikommission
Swedish Accident Investigation Board

2008-11-17

L-30/07

Luftfartsstyrelsen

601 73 NORRKÖPING

Rapport RL 2008:11

Statens haverikommission har undersökt en olycka som inträffade den 4 december 2007, på Säve flygplats, O län, med en helikopter med registreringsbeteckningen SE-JNH.

Statens haverikommission överlämnar härmed enligt 14 § förordningen (1990:717) om undersökning av olyckor en rapport över undersökningen.

Göran Rosvall

Stefan Christensen

Rapport RL 2008:11

L-30/07

Rapporten färdigställd 2008-11-17

<i>Luftfartyg: registrering, typ</i>	SE-JNH, R22 (Robinson Beta II)
<i>Klass, luftvärdighet</i>	Normal, gällande gällande luftvärdighetsbevis
<i>Ägare/innehavare</i>	Siemens Financial Services AB/ Svensk Pilotutbildning AB
<i>Tidpunkt för händelsen</i>	2007-12-04, kl. 13:00 i dagsljus Anm: All tidsangivelse avser svensk normaltid (UTC + 1 timme)
<i>Plats</i>	Säve flygplats, Göteborg
<i>Typ av flygning</i>	Skolflygning
<i>Väder</i>	Enligt SMHI:s analys: vindstill, sikt mycket god, inga moln, temp./daggpunkt +4/+1 °C, QNH 1002 hPa
<i>Antal ombord: besättning</i>	2
<i>Personskador</i>	Inga
<i>Skador på luftfartyget</i>	Betydande
<i>Andra skador</i>	Inga
<i>Instruktören:</i>	
<i>Kön, ålder, certifikat</i>	Man, 30 år, CPL(H), FI(H)
<i>Total flygtid</i>	1145 timmar, varav 1020 timmar på typen
<i>Flygtid senaste 90 dagarna</i>	195 timmar, alla på typen
<i>Antal landningar senaste 90 dagarna</i>	600
<i>Eleven:</i>	
<i>Kön, ålder, certifikat</i>	Man, 29 år, elevtillstånd
<i>Total flygtid</i>	47 timmar, alla på typen
<i>Flygtid senaste 90 dagarna</i>	47 timmar
<i>Antal landningar senaste 90 dagarna</i>	143

Statens haverikommission (SHK) underrättades den 4 december 2007 om att en olycka med en helikopter med registreringsbeteckningen SE-JNH inträffat på Säve flygplats, Ö län, samma dag kl. 13:00.

Olyckan har undersökts av SHK som företräts av Göran Rosvall, ordförande, Stefan Christensen, operativ utredningschef.

SHK har biträtts av Ingvar Johansson som operativ expert.

Undersökningen har följts av Luftfartsstyrelsen genom Gun Ström.

Händelseförlopp m.m.

Händelsen inträffade på en gräsyta på Säve flygplats. Gräsytan används normalt av helikoptrar för olika övningar. Ytan var ganska blöt med mindre vattensamlingar efter mycket regnande.

Flygövningen var planerad som allmän repetition inför final check flygningen med Chief Flight Instructor på SPU (Svensk Pilot Utbildning).

Mot slutet av övningstiden efter ca 45 minuters flygning var avsikten

att genomföra repetition av flygning utan elektronisk govenor¹. Flygpasset inleddes med hovringsövningar för att sedan övergå till ett trafikvarv.

Finalen angjordes något flackare än vid normal landning med höjdminskning och fartreducering. Under sista delen av anflygningen för landning, strax före upphovring vid 10-20 knops fart och ca 1-2 meters höjd, koncentrerade sig eleven på instrumenten och släppte delvis sina yttre referenser. Under intervjun som SHK gjort framgick att han lagt det mesta av sin uppmärksamhet på helikopterns varvtal.

Eleven gjorde ett gasavdrag för att korrigera det något höga varvtalet, varpå helikoptern vred sig åt vänster, tappade lyftkraft och sjönk igenom till markkontakt med nosen åt vänster. Förloppet gick så snabbt att instruktören inte hann ingripa innan lutningen blivit så stor att rotorbladen tog i marken och helikoptern havererade och blev liggande på höger sida.

När helikoptern kommit till ro liggande på sidan, kände eleven att det lukade bränsle och stängde därför av huvudströmbrytare, blyxtljus, alternator och vred därefter av magneterna med startnyckeln. Strax därefter kom personal från SAR²-helikoptern, som bevittnat olyckan, och hjälpte instruktören och eleven ur helikoptern. En person från SAR-helikoptern tog med sig en brandsläckare och besprutade helikopterns motorutrymme. Räddningspersonal stängde av bränslekranen och huvudströmbrytaren.

Ingen ur besättningen skadades och ingen brand uppstod. Vikt och prestanda har legat inom tillåtna gränser under flygningen och ingen av de ombordvarande har upplevt något tekniskt fel på helikoptern som kan ha påverkat händelseförloppet.

- ELT:n aktiverades inte.

¹ Govenor: Elektronisk varvtalsregulator

² SAR: Search and Rescue – räddningshelikopter stationerad på Säve.

- En mindre mängd bränsle rann ut på gräset och sanerades av räddningspersonalen.
- Kvarvarande bränslemängd i helikoptern var ca 20 liter.

Efter granskning av SPU Training Manual Helicopter PPL finns Governor failure upptaget under Exercise II c, Emergency procedures. Vid SHK:s granskning kunde dock konstateras att beskrivning hur övningen ska utföras (Long Briefing) saknades.

Utbildningsplanen är godkänd av Luftfartsstyrelsen. Rev.date 2004-03-01, revision O.

Utlåtande

Olyckan orsakades av brister i skolans operativa dokumentation avseende beskrivning och riskanalys av den utförda nödövningen.

Det inträffade utvisar vikten av att som instruktör alltid ha hög beredskap på att snabbt kunna ingripa om en kritisk situation uppstår. Vid en övning som innefattar nödprocedurer är det särskilt viktigt att såväl elev som instruktör är införstådda med övningens utförande och dess eventuella risker. Den aktuella övningen – flygning utan elektronisk governor – fanns inte beskriven avseende utförande i företagets utbildningsmanual, vilket sannolikt bidrog till att besättningen var mindre förberedd på konsekvenserna av ett eventuellt felgrepp i övningens kritiska skede.